

Høring – forslag til endringer i lov av 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) og enkelte andre lover

1. Innledning.....	2
2. Økt ansvar for arbeidsgiverne - mulighet til å sette arbeidstaker i arbeid før oppholdstillatelse er gitt	2
3. Sjømenn på utenlandske skip	3
4. Politiets vedtakskompetanse	3
4.1 Sak om fornyelse av oppholdstillatelse	3
4.2 Sak om reisebevis.....	4
5. Familieinnvandring	4
5.1 Retten til familiegjeningforening med norske barn.....	4
5.2 Begrensninger i tillatelsen til familiemedlemmer	4
6. Høring av barn.....	5
7. Departementets adgang til å instruere i sak om overføringsflyktninger	6
8. Unntak fra kravet om oppholdstillatelse	7
9. Presisering av hjemmel for å fastsette begrensninger i oppholdstillatelsen når det er tvil om utlendingens identitet	7
10. Presisering i bestemmelsen om bortfall av permanent oppholdstillatelse.....	8
11. Presisering av adgangen til å utvise på grunn av uriktige og villedende opplysninger	9
12. Endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 (folketrygdloven).....	9
13. Endring i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven)	10
14. Endring i lov 27. desember 1992 nr. 112 om gjennomføring i norsk rett av vedlegg V punkt 2 rådsforordning (EØF) nr. 1612/68 i EØS-avtalen om fri bevegelse for arbeidstakere mv. innenfor EØS (EØSarbeidstakerloven)	10
15. Endring i lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS-loven).....	10
16. Endring i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (passloven).....	11
17. Endring i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp (rettshjelploven)	11
Utkast til lovbestemmelser	12

1. Innledning

I St.meld. nr. 18 (2007-2008) Arbeidsinnvandring ble det bl.a. foreslått at arbeidsgivere som oppfyller visse kriterier, skal kunne rekruttere direkte og la arbeidstakerne starte i arbeidet før tillatelse foreligger. Stortingskomiteen har i sin behandling av arbeidsinnvandlingsmeldingen sluttet seg til regjeringens forslag, jf. Innst. S. nr. 292 (2007-2008).

I vårt høringsbrev av 21. august 2007 har departementet videre foreslått at det innenfor gjeldende regelverk skal innføres en ordning med krav om arbeidstillatelse for sjøfolk som skal arbeide på skip som henter gods eller passasjerer i en norsk havn og anløper en annen norsk havn med lasten. Det er lagt opp til at denne endringen også skal videreføres i det nye regelverket ved at det stilles et krav om oppholdstillatelse. Departementet foreslår i dette høringsnotatet enkelte endringer i lov av 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) for å legge til rette for at disse forslagene skal kunne følges opp i forskriftsbestemmelser til den nye utlendingsloven.

Høringsbrevet inneholder også et forslag til en ny lovhjemmel for å gjennomføre samtaler med barn i utlendingssaker uten foreldrenes samtykke, eventuelt å gjennomføre samtaler uten foreldrenes tilstedeværelse, dersom barnet selv ønsker slik samtale, og det er nødvendig for å ivareta barnets rett til å bli hørt.

Departementet foreslår videre at det gjøres endringer i enkelte bestemmelser i den nye utlendingsloven med sikte på utvidede hjemler for forskriftsregulering, samt enkelte forenkling i regelverket. Det foreslås også endringer i enkelte andre lover som følge av ny utlendingslov.

Høringsnotat med forslag til forskriftsbestemmelser til den nye utlendingsloven planlegges sendt ut om kort tid.

2. Økt ansvar for arbeidsgiverne - mulighet til å sette arbeidstaker i arbeid før oppholdstillatelse er gitt

I St.meld. nr. 18 (2007-2008) Arbeidsinnvandring er det foreslått at arbeidsgivere som oppfyller visse kriterier, skal kunne rekruttere direkte og la arbeidstakerne starte i arbeidet før tillatelse foreligger. Hvilke arbeidsgivere og arbeidstakere som skal kunne benytte denne typen saksgang og nærmere bestemmelser om søkerprosedyrer mv. vil bli beskrevet i et eget høringsnotat med forslag til nye forskriftsbestemmelser om arbeidsinnvandring som planlegges sendt ut i januar 2009.

For å tilrettelegge for en slik ordning med økt fullmakt til arbeidsgiverne, foreslår departementet at det skal kunne fastsettes forskrifter om at en arbeidsgiver kan få adgang til å la en arbeidstaker arbeide mens søknaden om oppholdstillatelse er under behandling (ordning med tidlig arbeidsstart), og at det skal kunne fastsettes nærmere

forskrifter om hvilke arbeidsgivere som skal kunne omfattes av ordningen. Det foreslås videre at det også skal kunne gis nærmere bestemmelser om gjennomføring av ordningen med tidlig arbeidsstart. Det foreslås at forskriftshjemlene tas inn som et nytt fjerde ledd i lovens § 23.

Departementet legger opp til at arbeidsgivere som går ut over sine fullmakter, skal kunne miste retten til å benytte ordningen. Det foreslås derfor en ny lovbestemmelse om at det i forskrift skal kunne gis nærmere bestemmelser om sanksjoner overfor arbeidsgiver som misbruker ordningen med tidlig arbeidsstart. Den nye lovbestemmelsen foreslås lagt inn i loven som ny § 27 a.

De eventuelle økonomiske eller administrative konsekvenser som følger av dette forslaget vil bli vurdert i høringsnotatet med forslag til forskriftsbestemmelser til den nye utlendingsloven.

3. Sjømenn på utenlandske skip

Det vises til departementet høringsbrev av 21. august 2007 hvor det er foreslått at det innføres en ordning med krav om arbeidstillatelse for sjøfolk som skal arbeide på skip som henter gods eller passasjerer i en norsk havn og anløper en annen norsk havn med lasten. Departementet vil komme tilbake til de nærmere bestemmelsene som skal knyttes til en slik oppholdstillatelse i høringsnotatet med forslag til forskriftsbestemmelser til den nye utlendingsloven.

For å kunne få oppholdstillatelse for å utføre arbeid, er det et vilkår at søkeren enten omfattes av en kvote fastsatt av departementet eller at stillingen kan ikke besettes av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS- eller EFTA-området. Utlendinger som i medhold av internasjonale avtaler som Norge er bundet av, har rett til oppholdstillatelse for å utføre arbeid, er unntatt fra dette vilkåret. Oppholdstillatelsen til sjøfolk er ment å gjelde sjøfolk som de facto er ansatt på skipet, og som arbeider om bord på skipet og i tilknytning til skipet. Disse vil som regel oppholde seg på skipet, og skipet vil kunne reise ut og inn av norske farvann. Departementet ser derfor ikke noen grunn til å prøve disse tillatelsene opp mot det norske arbeidsmarkedet, verken individuelt eller ved fastsettelse av kvote. Departementet foreslår derfor at lovens § 23 første ledd bokstav c endres slik at det gjøres unntak fra kravet om arbeidsmarkedsfaglig vurdering eller kvote for utenlandske sjøfolk som arbeider om bord på utenlandsk registrert skip. Den foreslåtte endringen antas ikke å ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

4. Politiets vedtakskompetanse

4.1 Sak om fornyelse av oppholdstillatelse

Lovens § 65 annet ledd gir hjemmel for å fastsette i forskrift at politiet kan avgjøre søknader om midlertidig og permanent oppholdstillatelse. Loven sier ikke uttrykkelig

at politiet også kan gis kompetanse til å behandle søknader om fornyelse av tillatelser. Departementet foreslår derfor å innta en presisering i loven om dette, jf. forslaget til endring i lovens § 65 annet ledd første punktum. Det vises for øvrig til det kommende høringsnotat med forslag til forskriftsbestemmelser til den nye utlendingsloven. Der vil det bli foreslått at forskriften på samme måte som i dag skal åpnes for at politiet i nærmere bestemte tilfeller kan innvilge søknader om fornyet oppholdstillatelse. Den foreslåtte presiseringen vil ikke ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

4.2 Sak om reisebevis

Lovens § 65 første ledd fastsetter at Utlendingsdirektoratet avgjør søknad om reisebevis og utlendingspass. Det er ikke gitt noen hjemmel for å delegere denne kompetansen.

I gjeldende utlendingsforskrift § 75, har politiet en begrenset kompetanse til å *innvilge* søknader om reisebevis og utlendingspass. I departementets høringsnotat med forslag til forskriftsbestemmelser til den nye utlendingsloven vil departementet foreslå at det fortsatt bør gis en slik kompetanse til politiet, og at det også bør gis adgang til at politiet i visse tilfeller skal kunne avslå søknader om utlendingspass og søknader om *fornyelse* av reisebevis og utlendingspass. Departementet foreslår på denne bakgrunn en hjemmel for slik forskriftsregulering i lovens § 65 annet ledd, nytt annet punktum.

De eventuelle økonomiske eller administrative konsekvenser vil bli vurdert i høringsnotatet med forslag til forskriftsbestemmelser til den nye utlendingsloven.

5. Familieinnvandring

5.1 Retten til familiegjenforening med norske barn

Lovens § 44 regulerer retten til familiegjenforening mellom norsk barn og barnets mor eller far. Søkeren har her rett til oppholdstillatelse for å bo sammen med sitt norske barn. Tillatelser etter denne bestemmelsen skal bare gis når barnets foreldre ikke skal bo sammen. Dersom søkeren skal bo sammen med både barnet og den andre forelderen, skal søknad fremmes etter bestemmelsene om oppholdstillatelse for ektefeller eller samboere (det vil si at det er den andre forelderen som er referanseperson i saken og ikke barnet). Dette fremgår imidlertid ikke eksplisitt av lovteksten, men følger bare forutsetningsvis av lovens systematikk. Departementet foreslår at det tas inn en presisering om dette i lovens § 44. Den foreslåtte endringen vil ikke ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

5.2 Begrensninger i tillatelsen til familiemedlemmer

I lovens § 60 fjerde ledd er det fastsatt at tillatelse til et familiemedlem etter bestemmelsene i kapittel 6 om familieinnvandring, ”gjelder med de samme begrensningene” som er fastsatt for tillatelsen til referansepersonen, jf. lovens § 39. Det

sentrale formålet med denne bestemmelsen er å fastsette at dersom referansepersonen i Norge har en tillatelse som ikke kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse, skal den samme begrensningen også gjelde for den tillatelsen som gis til vedkommendes familiemedlemmer. Tilsvarende innebærer bestemmelsen at dersom referansepersonen ikke har rett til å ta arbeid, så vil heller ikke familiemedlemmet ha slik rett, uten at annet er fastsatt i forskriften.

Slik bestemmelsen er utformet, kan den imidlertid tolkes videre enn det som er tilsiktet. For eksempel har det ikke vært meningen at den begrensningen som er knyttet til tillatelsen til en faglært om at vedkommende må ha en bestemt type arbeid, også skal gjelde for eventuelle familiemedlemmer som får oppholdstillatelse.

Departementet foreslår derfor en presisering i loven om at begrensninger i referansepersonens tillatelse gitt etter lovens § 23 som går ut på at retten til å ta arbeid er knyttet til en bestemt arbeidsgiver, en bestemt type arbeid eller et bestemt arbeid, ikke gjelder for familiemedlem som får oppholdstillatelse etter lovens kapittel 6 om familieinnvandring. Når det gjelder tillatelse til arbeid for familiemedlem til utlendinger som gis tillatelse etter lovens §§ 24, 25 og 26, legges det opp til at dette fastsettes i forskriften. Endringen antas ikke å ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

6. Høring av barn

Lovens § 81 annet ledd fastsetter at det skal gis forskrifter om høring av barn. I gjeldende utlendingsforskrift § 55 a er det fastsatt at foreldrene kan motsette seg at det avholdes samtale med barnet, og at minst en av foreldrene eventuelt må være til stede under samtalen. Foreldrenes reservasjonsrett kan komme i konflikt med barnets rett til å bli hørt i henhold til barnekonvensjonen, og forelderens rett til å være til stede under samtalen, kan komme i strid med "retten til *fritt* å gi uttrykk for (...) synspunkter". Barnevernloven har ingen regler om foreldres reservasjonsrett eller rett til å være til stede i samtaler med barnet, og departementet har kommet til at de aktuelle bestemmelsene i gjeldende utlendingsforskrift ikke bør videreføres. Det vises til det kommende høringsnotatet.

Dersom det skulle oppstå en situasjon hvor foreldrene motsetter seg at det foretas en samtale med barnet (uten at de er til stede), men hvor barnet selv ønsker en slik samtale eller hvor det anses nødvendig å høre barnet alene fordi det kan foreligge en interessekonflikt mellom barnet og foreldrene, vil det i utgangspunktet være behov for lovhjemmel for å gjennomføre samtalen.

Det er ikke grunn til å tro at en slik situasjon som beskrevet vil forekomme ofte i praksis. I svensk rett finnes ingen regler om reservasjonsrett for foreldrene, og i en rapport fra Institutt for samfunnsforskning ("Å høre barn i utlendingssaker", ISF, 2008:2), fremgår det at forskernes kontakt hos Migrationsverket i Sverige ikke var kjent med at denne problemstillingen hadde kommet på spissen.

Departementet mener likevel at det er grunn til å sikre at man har nødvendig lovhjemmel for å gjennomføre samtaler med barnet uten foreldrenes samtykke, eventuelt å gjennomføre samtaler uten foreldrenes tilstedeværelse, dersom barnet selv ønsker slik samtale, og det er nødvendig for å ivareta barnets rett til å bli hørt. Departementet foreslår derfor at det tas inn en bestemmelse om dette i lovens § 81 tredje ledd. Beslutninger i medhold av bestemmelsen vil være prosessuelle avgjørelser som ikke kan påklages, jf. forslaget til lovbestemmelse § 81 femte ledd.

På samme måte som i gjeldende forskrift, vil for øvrig departementet presisere i forslaget til ny forskrift at formålet med samtaler med barn, skal være "å belyse barnets situasjon og klarlegge om barnet kan ha et selvstendig asylgrunnlag". På den ene side må derfor den som foretar intervjuet av barnet gå inn i realitetene i barnets historie og asylforklaring. På den annen side skal ikke formålet være å avdekke eventuelle uoverensstemmelser med foreldrenes forklaring. Dersom det fremkommer opplysninger i samtalen med barnet som undergraver foreldrenes asylforklaring, må dette følges opp med grundigere undersøkelser i foreldrenes sak. Barnets forklaring må ikke alene benyttes som grunnlag for å avslå familiens asylsøknad. Det vil bli overlatt til Utlendingsdirektoratet å gi nærmere retningslinjer om hvordan slike situasjoner skal håndteres i praksis.

I tilfeller hvor det besluttes å gjennomføre en samtale med barnet selv om foreldrene motsetter seg dette, eller hvor foreldrene nektes å være til stede under samtalen, følger det av forslaget til lovbestemmelse § 81 fjerde ledd at det skal oppnevnes setteverge for barnet, når samtalen finner sted i Norge. Unntak gjelder hvis barnet har annen fullmektig til stede. Endringen antas ikke å ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

7. Departementets adgang til å instruere i sak om overføringsflyktninger

Lovens § 35 om overføringsflyktninger fastsetter i annet ledd at departementet uavhengig av begrensningene i instruksjonsadgangen i lovens § 76 annet ledd, kan instruere om at innreisetillatelse *skal gis* i enkeltsaker.

I Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) sto følgende om bakgrunnen for denne bestemmelsen:

"Etter dagens praksis har det forekommet at departementet har instruert UDI om utfallet av enkeltsaker om innreisetillatelse. Selv om departementet ellers ikke kan instruere om utfallet av enkeltsaker (med unntak for saker som berører grunnleggende nasjonale interesser mv.), er det her ikke tale om en individuell rettighetsbestemmelse eller retur av personer som befinner seg i Norge, men en hensiktsmessig disponering av en begrenset kvote. Idet regjeringen fastsetter kvoten og departementet gir retningslinjer om uttak innenfor kvoten, bør også departementet ha adgang til å instruere i enkelttilfeller. Departementet ønsker derfor ingen realitetsendring på dette punktet."

Slik bestemmelsen i lovens § 35 annet ledd lyder, gir den ikke adgang til å instruere om å *nekte* innreisestillatelse i enkeltsaker. I slike sammenhenger må det derfor eventuelt søkes hjemmel etter instruksjonsbestemmelsen i lovens § 76 tredje ledd som gjelder for saker som berører ”grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn”. I praksis vil departementet sjelden ha behov for å instruere om å nekte overføring i andre saker enn de som vil være dekket av instruksjonsadgangen etter lovens § 76 tredje ledd. Det fremgår imidlertid av det som er referert fra proposisjonen ovenfor at det ikke har vært departementets hensikt å snevre inn den generelle adgangen man i dag har til å instruere i lov om overføringsflyktninger. Departementet foreslår derfor en endring av ordlyden i lovens § 35 annet ledd slik at bestemmelsen både gir adgang for departementet til å instruere om at overføring skal besluttes og at overføring skal nektes. Endringen antas ikke å ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

8. Unntak fra kravet om oppholdstillatelse

Det følger av lovens § 5 annet ledd at det kan gis unntak fra kravet om oppholdstillatelse for å oppholde seg eller arbeide i landet. Kravet om oppholdstillatelse presenteres først i lovens § 55. Etter departementets vurdering gjør dette at unntaksregelen blir noe vanskelig tilgjengelig, og det kan gjøre det vanskelig å se sammenhengen mellom reglene. Departementet foreslår derfor at det tas inn en henvisning til lovens § 55 første ledd i lovens § 5.

I tillegg til at lovens § 5 gir hjemmel for å gjøre unntak fra kravet om oppholdstillatelse, er det en tilsvarende hjemmel for å gi forskrifter om unntak fra kravet om oppholdstillatelse i lovens §§ 23 og 24. Departementet ser det som mest hensiktsmessig at lovens § 5 brukes som hjemmel for å gi forskriftsbestemmelser om unntak fra kravet om oppholdstillatelse. For å unngå at det skapes forventning om å finne unntak fra kravet om oppholdstillatelse i den nye utlendingsforskriftens kapittel om oppholdstillatelser til arbeid og studier mv. foreslås derfor at unntakshjemlene i lovens §§ 23 og 24 fjernes. De foreslåtte justeringene i regelverket, vil ikke ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

9. Presisering av hjemmel for å fastsette begrensninger i oppholdstillatelsen når det er tvil om utlendingens identitet

Det følger av lovens § 38 fjerde ledd første punktum at det kan fastsettes at tillatelsen ikke skal kunne danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse, når det er tvil om utlendingens identitet, når behovet er midlertidig, eller når andre særlige grunner tilsier det.

Det er ikke fastsatt noe uttrykkelig i bestemmelsen om at tillatelser også skal kunne gis uten mulighet for fornyelse eller uten mulighet for familiegjening eller familieetablering. I gjeldende utlendingsforskrift § 21 sjuende ledd fremkommer dette eksplisitt.

Selv om det følger av et ”fra det mer til det mindre”- resonnement at tillatelser skal kunne gis uten mulighet til fornyelse, mener departementet at dette burde komme klart til uttrykk i loven. Tilsvarende mener departementet at loven gir tydelig uttrykk for at tillatelser kan gis uten mulighet for familieegjenforening eller familieetablering, selv om loven allerede fastsetter at tillatelser som ikke kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse ikke gir rettskrav på opphold for familiemedlemmer etter bestemmelsene i lovens kapittel 6.

Departementet foreslår derfor at lovens § 38 femte ledd endres slik at det klart fremgår at det kan fastsettes at tillatelsen ikke skal kunne danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse, at tillatelsen ikke skal kunne fornyes, og at det ikke skal gis oppholdstillatelse til utlendingens familiemedlemmer. Den foreslåtte presiseringen vil ikke ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

10. Presisering i bestemmelsen om bortfall av permanent oppholdstillatelse

I lovens § 62 femte ledd fastslås det at en permanent oppholdstillatelse bortfaller når innehaveren har oppholdt seg utenfor riket ”sammenhengende i mer enn to år”. Dette tilsvarer bestemmelsen i 1988-lovens § 12 fjerde ledd. I gjeldende utlendingsforskrift § 49 annet ledd første punktum er det presisert nærmere hva som skal anses som ”sammenhengende” opphold utenfor riket. Her fremgår det at et utenlandsopphold anses som sammenhengende selv om utlendingen har hatt ett eller flere opphold av kortere varighet i riket.

Det er også gitt en nærmere beregningsregel i gjeldende utlendingsforskrift § 49 annet ledd annet punktum: ”Bopelen eller det faktiske oppholdet utenfor riket anses også å være sammenhengende dersom utlendingen i løpet av en fireårsperiode har hatt flere opphold i utlandet som til sammen har en varighet på mer enn to år.” I høringsbrev av 8. juli 2008 foreslo departementet å endre denne beregningsregelen, blant annet fordi man anser at den er problematisk i forhold til lovens vilkår om at oppholdet i utlandet må være sammenhengende.

Departementet anser at gjeldende ordlyd i lovbestemmelsen gir hjemmel til å gi forskriftsbestemmelser som nevnt, men ser samtidig at det kunne vært presisert i lovteksten at begrepet ”sammenhengende” ikke skal tolkes bokstavelig (dvs. i betydningen ”uavbrutt”). Departementet foreslår derfor at det inntas en presisering i lovens § 62 femte ledd om at ett eller flere opphold av en viss varighet i Norge ikke er tilstrekkelig for å forhindre bortfall av tillatelsen. Det foreslås videre at hjemmelen for å gi forskrifter om bortfall av permanent oppholdstillatelse som står i lovens § 62 femte ledd, oppheves, og at hjemmelen for forskriftsregulering i lovens § 62 sjette ledd, endres slik at det kan gis nærmere regler i forskrift bl.a. om bortfall av permanent oppholdstillatelse etter lovens § 62 femte ledd, hvor langvarig et mellomliggende

opphold i Norge må være for at opphold i utlandet ikke skal regnes som sammenhengende etter femte ledd og at permanent oppholdstillatelse også kan gis i andre tilfeller enn de som er nevnt i første ledd. Den foreslåtte presiseringen vil ikke ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

11. Presisering av adgangen til å utvise på grunn av uriktige og villedende opplysninger

Straffebestemmelsen i lovens § 108 første ledd bokstav c fastsetter at en utlending kan straffes hvis vedkommende forsettlig eller grovt uaktsomt har gitt vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven.

Bestemmelsen om utvisning for brudd på utlendingsloven i lovens § 66 første ledd, fastsetter at en utlending som grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i loven, kan utvises. Utvisningsbestemmelsen nevner imidlertid ikke eksplisitt situasjoner hvor det er gitt uriktige eller villedende opplysninger. Selv om det ikke er tvilsomt at et brudd på straffebestemmelsen i lovens § 108 første ledd bokstav c må regnes som et brudd på utlendingslovens bestemmelser som kan gi grunnlag for utvisning, mener departementet det er hensiktsmessig å presisere at en utlending uten oppholdstillatelse også kan utvises når vedkommende forsettlig eller grovt uaktsomt har gitt vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven. Den foreslåtte presiseringen vil ikke ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

12. Endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 (folketrygdloven)

Folketrygdloven § 1-7 har følgende ordlyd:

”Med flyktning menes i denne loven en person som er innvilget asyl i Norge, eller som har fått reisebevis for utlendinger etter lov av 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her § 19.”

I den nye utlendingsloven finnes bestemmelsene om asyl i lovens § 28. Den nye lovbestemmelsen om asyl, innebærer en utvidelse av flyktningbegrepet til grupper som ikke omfattes av FNs flyktningkonvensjon, jf. Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) kt. 5. Ettersom folketrygdlovens regler knytter rettsvirkningene til at en person har fått ”asyl”, får utvidelsen av flyktningbegrepet i utlendingsloven direkte virkning for folketrygden. Henvisningen i folketrygdloven § 1-7 til § 19 i utlendingsloven av 1988 vil derfor måtte endres i forbindelse med ikrafttreddelsen av den nye utlendingsloven. Departementet foreslår i denne forbindelse at definisjonen i folketrygdloven utformes som en henvisning til den nye utlendingslovens § 28.

Endringen er en ren opprydding i regelverket, og har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

13. Endring i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven)

Straffeprosessloven § 67 annet ledd slår fast i hvilke tilfeller politiet avgjør tiltalespørsmålet i straffesaker. Etter § 67 annet ledd bokstav d har politiet tiltalekompetanse i saker etter utlendingsloven 1988 § 47 annet ledd, jf. femte ledd. Bestemmelsen i utlendingsloven 1988 § 47 annet ledd er videreført i utlendingsloven 2008 § 108 annet ledd uten endringer.

14. Endring i lov 27. desember 1992 nr. 112 om gjennomføring i norsk rett av vedlegg V punkt 2 rådsforordning (EØF) nr. 1612/68 i EØS-avtalen om fri bevegelse for arbeidstakere mv. innenfor EØS (EØSarbeidstakerloven)

Direktiv 2004/38/EF om EU-borgere og deres familiemedlemmers rett til å bevege seg og oppholde seg fritt på medlemsstatenes områder samler og erstatter en rekke tidligere dokumenter om fri bevegelighet for personer. Direktivet [er gjennomført] i utlendingsloven kapittel 13.

Direktivet innebærer videre at forordning (EØF) nr. 1612/68 om fri bevegelse for arbeidstakere mv. innenfor EØS blir endret. Endringen går ut på at artikkel 10 og 11 blir opphevet.

Forordning 1612/68 er gjennomført i en egen lov – lov 27. desember 1992 nr. 112 om gjennomføring i norsk rett av vedlegg V punkt 2 rådsforordning (EØF) nr. 1612/68 i EØSavtalen om fri bevegelse for arbeidstakere mv. innenfor EØS (EØSarbeidstakerloven).

Departementet foreslår på denne bakgrunn at inkorporeringsbestemmelsen i EØSarbeidstakerloven endres.

15. Endring i lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS-loven)

SIS-loven § 7 angir vilkår for å registrere opplysninger om en person. Nr. 2 omhandler registrering av personer med henblikk på innreisenektelse. Adgangen til å registrere slike opplysninger er direkte knyttet til reglene om innreiseforbud i utlendingsloven. Bestemmelsene i utlendingsloven 1988 §§ 29 bokstav a, b, c, d og e og 30 er i det vesentlige videreført i utlendingsloven 2008 § 66 bokstav a, b, c, e og f, 67 og 68 uten materielle endringer.

16. Endring i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (passloven)

Passloven § 1 tredje ledd gir Kongen fullmakt til å bestemme at lovens §§ 6 annet ledd (innhenting og lagring av biometrisk personinformasjon i passet) og 6 a (innsyn og sletting av biometrisk personinformasjon innhentet for personalisering av passet og etterfølgende identitetskontroll) også skal gjelde for diplomatipass m.v. og utlendingspass. Bestemmelsen i utlendingsloven 1988 § 19 er videreført i utlendingsloven 2008 § 64 uten materielle endringer.

17. Endring i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp (rettshjelploven)

Rettshjelploven § 11 første ledd angir alle de prioriterte sakstyper hvor fritt rettsråd gis uten behovsprøving. Det følger av rettshjelploven § 11 første ledd nr. 1 at søknad om fritt rettsråd kan innvilges uten behovsprøving for utlending som har rett til fri rettshjelp etter utlendingsloven 1988 § 42 tredje ledd, fjerde ledd første punktum og femte ledd.

Rettshjelploven § 16 angir prioriterte sakstyper hvor fri sakførsel gis uten behovsprøving. Det følger av rettshjelploven § 16 første ledd nr. 4 at fri sakførsel innvilges uten behovsprøving for utlendinger i tilfeller som nevnt i utlendingsloven 1988 § 42 første og fjerde ledd annet punktum.

Bestemmelsen i utlendingsloven 1988 § 42 er videreført i utlendingsloven 2008 § 92. Bestemmelsen svarer i all hovedsak til utlendingsloven 1988 § 42 med tilhørende forskriftsbestemmelser.

Utlendingsloven 1988 § 42 første ledd, tredje ledd, fjerde ledd første og annet punktum og femte ledd er videreført henholdsvis i utlendingsloven 2008 § 92 fjerde ledd, annet ledd, tredje ledd første og annet punktum og første ledd.

Utkast til lovbestemmelser

Forslag til endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)

§ 5 annet ledd endres slik:

Nordiske borgere er unntatt fra kravet om oppholdstillatelse for å ta opphold eller arbeid i riket, *jf. § 55 første ledd*. Kongen kan fastsette ytterligere unntak i forskrift.

§ 23 første ledd bokstav c ny tredje punktum:

Unntak gjelder også for utenlandske sjøfolk som arbeider om bord på utenlandsk registrert skip.

§ 23 nytt fjerde ledd:

Kongen kan fastsette i forskrift at en arbeidsgiver kan få adgang til å la en arbeidstaker arbeide mens søknaden om oppholdstillatelse er under behandling (ordning med tidlig arbeidsstart), herunder sette vilkår for at en arbeidsgiver kan omfattes av ordningen og gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av ordningen med tidlig arbeidsstart.

§ 23 nytt femte ledd endres slik:

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser i forskrift, herunder om innholdet av oppholdstillatelsen, retten til permanent oppholdstillatelse, situasjonen ved arbeidsledighet og tilbakekall av oppholdstillatelsen.

§ 24 tredje ledd endres slik:

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser i forskrift, herunder om innholdet av oppholdstillatelsen og tilbakekall av oppholdstillatelsen.

Ny § 27 a:

§ 27 a Misbruk av ordningen med tidlig arbeidsstart

Kongen kan fastsette forskrift om sanksjoner mot arbeidsgiver som misbruker ordningen med tidlig arbeidsstart.

§ 35 annet ledd endres slik:

Departementet kan, uavhengig av begrensningen i § 76 annet ledd, instruere *i sak om innreisetillatelse* etter bestemmelsen her.

§ 38 femte ledd endres slik:

Når det er tvil om utlendingens identitet, når behovet er midlertidig, eller når andre særlige grunner tilsier det, kan det fastsettes at

- a) tillatelsen ikke skal kunne danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse,
- b) tillatelsen ikke skal kunne fornyes,
- c) det ikke skal gis oppholdstillatelse til utlendingens familiemedlemmer etter lovens kapittel 6 og
- d) at tillatelsen kan gis med kortere varighet enn ett år.

§ 44 første ledd endres slik:

En søker som er mor eller far til norsk barn under 18 år som søkeren har foreldreansvaret for og bor fast sammen med, har rett til oppholdstillatelse for å bo sammen med barnet i Norge. *Det er et vilkår at søkeren ikke er gift eller skal bo sammen med barnets andre forelder.*

§ 60 fjerde ledd endres slik:

Tillatelse gitt til et familiemedlem i medhold av bestemmelsene i kapittel 6 gjelder med de samme begrensningene som er fastsatt for tillatelsen til referansepersonen, jf. § 39. Begrensninger i referansepersonens tillatelse gitt etter § 23, som går ut på at retten til å ta arbeid er knyttet til en bestemt arbeidsgiver, en bestemt type arbeid eller et bestemt arbeid, gjelder likevel ikke. Kongen kan fastsette unntak fra første punktum i forskrift.

§ 62 femte ledd og sjette ledd endres slik:

Tillatelsen faller bort når innehaveren har oppholdt seg utenfor riket sammenhengende i mer enn to år. *Oppholdet utenfor riket anses å være sammenhengende selv om utlendingen har hatt ett eller flere opphold av en viss varighet i riket.* Vedtak om bortfall treffes av Utlendingsdirektoratet. En utlending kan etter søknad gis adgang til å oppholde seg utenfor riket i mer enn to år uten at tillatelsen faller bort.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift, herunder om bortfall av permanent oppholdstillatelse etter § 62 femte ledd. Kongen kan også fastsette nærmere regler om hvor langvarig et mellomliggende opphold i Norge må være for at opphold i utlandet ikke skal regnes som sammenhengende etter femte ledd. Kongen kan fastsette i forskrift at permanent oppholdstillatelse kan gis i andre tilfeller enn nevnt i første ledd.

§ 65 annet ledd endres slik:

Kongen kan i forskrift fastsette at politiet kan avgjøre søknader om midlertidig og permanent oppholdstillatelse og om fornyelse av midlertidig oppholdstillatelse. *Kongen kan også fastsettes at politiet skal kunne innvilge og avslå førstegangs søknader og søknader om fornyelse av utlendingspass, samt innvilge førstegangs søknader og søknader om fornyelse av reisebevis.* Kongen kan også fastsette i forskrift at søknader om midlertidig oppholdstillatelse skal kunne avgjøres ved norsk utenriksstasjon.

§ 66 første ledd innledningen og bokstav a endres slik:

En utlending uten oppholdstillatelse kan utvises

- a) når utlendingen grovt eller gjentatte ganger
 - har overtrådt en eller flere bestemmelser i loven her,
 - forsettlig eller grovt uaktsomt har gitt vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven eller
 - unndrar seg gjennomføringen av et vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket,

Nytt § 81 tredje til femte ledd:

Dersom barnet ønsker det og det er nødvendig for å ivareta barnets beste, kan det gjennomføres samtale med barn selv om foreldrene ikke samtykker. Tilsvarende kan det gjennomføres samtale med barnet uten at foreldrene tillates å være til stede.

I tilfeller hvor det gjennomføres samtale med barnet med hjemmel i tredje ledd i Norge, skal det oppnevnes setteverge for barnet som skal være til stede, med mindre barnet har annen fullmektig som er til stede.

Beslutning etter tredje ledd kan ikke påklages.

**Forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd
(folketrygdloven)**

§ 1-7 endres slik:

Med flyktning menes i denne loven en person som er innvilget oppholdstillatelse i medhold av lov av 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her § 28.

**Forslag til endringer lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i
straffesaker
(straffeprosessloven)**

§ 67 annet ledd bokstav d endres slik:

e) forbrytelse mot militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, tolloven § 66, merverdiavgiftsloven § 72, ligningsloven § 12-1, utlendingsloven § 108 annet ledd, jf. femte ledd, regnskapsloven § 8-5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum og bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum.

Forslag til endring i lov 27. desember 1992 nr. 112 om gjennomføring i norsk rett av vedlegg V punkt 2 rådsforordning (EØF) nr. 1612/68 i EØS-avtalen om fri bevegelse for arbeidstakere mv. innenfor EØS (EØS-arbeidstakerloven)

§ 1 første punktum endres slik:

EØS-avtalens vedlegg V punkt 2 (rådsforordning (EØF) nr. 1612/68 som endret ved rådsforordningene (EØF) nr. 312/76 og nr. 2434/92 og direktiv 2004/38/EF) om fri bevegelse for arbeidstakere m v innenfor EØS gjelder som lov med de endringer og tillegg som følger av vedlegg V, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Forslag til endring i lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SISloven)

§ 7 nr. 2 endres slik:

2. opplysninger om personer som ikke skal gis tillatelse til innreise fordi det i forbindelse med utvisning etter utlendingsloven §§ 66 bokstav a, b, c, e eller f, 67 eller 68 er truffet vedtak om innreiseforbud, og vedtaket fortsatt er gjeldende

Forslag til endring i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (passloven)

§ 1 tredje ledd endres slik:

Kongen kan bestemme at § 6 annet ledd (innhenting og lagring av biometrisk personinformasjon i passet) og § 6 a (innsyn i og sletting av biometrisk personinformasjon innhentet for personalisering av passet og etterfølgende identitetskontroll) også skal omfatte diplomatpass, spesialpass og tjenestepass utstedt etter regler gitt i medhold av lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenriktjenesten, samt utlendingspass i medhold av *lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)*, jf. § 64

Endring i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp (rettshjelploven)

§ 11 første ledd nr. 1 endres slik:

1. for utlending som har rett til fri rettshjelp etter utlendingsloven § 92 første ledd, annet ledd og tredje ledd første punktum eller for den som har rett til fri rettshjelp etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd første punktum.

§ 16 første ledd nr. 4 endres slik:

4. for utlending i tilfeller som nevnt i utlendingsloven § 92 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd eller for den som har rett til fri sakførsel etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd annet punktum.